ARREST VAN HET HOF (Derde kamer)
12 juni 1986 *

In de gevoegde zaken 98, 162 en 258/85,

betreffende verzoeken aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van de Pretore te Rome, in de aldaar aanhangige gedingen tussen

M. Bertini en G. Bisignani

en

Regione Latium en Unità sanitarie locali RM (Roma) 30 en LT (Latina) 4 (zaak 98/85),

en tussen

G. Di Santo e. a.

en

Regione Latium en Unità sanitarie locali RM (Roma) 28 en 30, RI (Rieti) 1 en LT (Latina) 4 (zaak 162/85),

en tussen

L. Pugnaloni e. a.

en

Regione Latium en Unità sanitarie locali RM (Roma) 3, 4, 9, 11, 16, 22, 26, 27, 30, 34 en 35, LT (Latina) 4 en VT (Viterbo) 3 (zaak 258/85),

om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van de artikelen 3, sub c, en 57, lid 3, EEG-Verdrag,

wijst

* Procestaal: Italiaans.

HET HOF VAN JUSTITIE (Derde kamer),

samengesteld als volgt: U. Everling, kamerpresident, Y. Galmot en J. C. Moitinho de Almeida, rechters,

advocaat-generaal: J. Mischo
griffier: D. Louterman, administrateur

gelet op de opmerkingen ingediend door:

— L. Pugnaloni e. a., voor de schriftelijke procedure in zaak 258/85 vertegenwoordigd door A. Funari, advocaat te Rome; en door L. Pugnaloni e. a., M. Bertini en G. Bisignani alsmede door G. di Santo e. a., ter terechtzitting vertegenwoordigd door A. Funari, advocaat te Rome;

— Unità sanitaria locale RM 11, voor de schriftelijke procedure in zaak 258/85 vertegenwoordigd door haar voorzitter G. Pascucci;

— de Italiaanse regering, voor de schriftelijke procedure en ter terechtzitting in zaak 162/85 vertegenwoordigd door M. Conti, avvocato dello stato;

— de Belgische regering, voor de schriftelijke procedure en ter terechtzitting in zaak 98/85 vertegenwoordigd door F. Herbert, advocaat te Brussel;

— De Commissie van de Europese Gemeenschappen, voor de schriftelijke procedure en ter terechtzitting vertegenwoordigd door G. Berardis, lid van haar juridische dienst, bijgestaan door S. Pieri, Italiaans nationaal ambtenaar tewerkgesteld bij de Commissie in het kader van de uitwisselingsregeling met nationale ambtenaren;

gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 24 april 1986,

het navolgende

ARREST

(omissis)

In rechte

1 Bij drie beschikkingen van 2 april, 9 mei en 13 juni 1985, ingekomen ten Hove op respectievelijk 16 april, 29 mei en 20 augustus 1985, heeft de Pretore te Rome krachtens artikel 177 EEG-Verdrag een prejudiciële vraag gesteld over de uitlegging van de artikelen 3, sub c, en 57, lid 3, EEG-Verdrag en van de gemeenschapsrichtlijnen betreffende het vrije verkeer van de artsen, ten einde te vernemen of deze bepalingen de Lid-Staten de verplichting opleggen om een numerus clausus in te voeren en aldus het aantal tot de medische faculteiten toegelaten studenten te beperken.

2 Deze vraag is gerezen in gedingen tussen een aantal artsen die gedurende verschillende jaren als contract-arts werkzaam waren, en hun werkgevers, te weten de Regione Latio en diverse plaatselijke gezondheidsdiensten (Unità sanitarie locali). Deze geschillen hebben betrekking op de opzegging van de overeenkomsten met deze artsen.

3 De Pretore te Rome heeft de tenuitvoerlegging van de besluiten tot opzegging van de overeenkomsten van verzoekers in het hoofdgeding opgeschort hangende de uitspraak van het Hof van Justitie over de volgende vraag:

„Zijn alle Lid-Staten ingevolge de artikelen 3, sub c, en 57, lid 3, EEG-Verdrag verplicht, voorwaarden vast te stellen voor de toegang tot de universitaire studie geneeskunde, waardoor wordt gewaarborgd:

— dat het opleidingsniveau beantwoordt aan de door de gemeenschapsrichtlijnen en het Raadgevend comité voor de medische opleiding vastgestelde criteria inzake de kwaliteit;

— dat het beroep wordt uitgeoefend overeenkomstig de regels der deontologie, waarvoor het aantal beschikbare artsen in overeenstemming moet zijn met de behoefte.

Is het verenigbaar met de bepalingen en doelstellingen van het EEG-Verdrag en van de gemeenschapsrichtlijnen inzake het vrije verkeer van artsen, dat generlei bepaling of planning is voorzien van het aantal studenten dat, gelet op de onderwijscapaciteit van de medische faculteiten, tot die faculteiten kan worden toegelaten ?

Is mitsdien de uitbreiding tot alle Lid-Staten van de numerus clausus — die reeds in acht van de tien Lid-Staten geldt — niet een onontbeerlijke maatregel en derhalve een verplichting van de Lid-Staten voor de uitvoering van het EEG-Verdrag en van de richtlijnen inzake het vrije verkeer ?"

4 Blijkens het dossier wordt de achtergrond van de hoofdgedingen gevormd door een algemene situatie die wordt gekenmerkt door enerzijds het grote aantal werkzoekende jonge artsen in Italië en de beperkte mogelijkheden om hun beroep uit te oefenen, en anderzijds de omstandigheid dat het aantal studenten geneeskunde dat tot de Italiaanse universiteiten wordt toegelaten, niet wordt beperkt.

5 De Unità sanitaria locale RM (Rome) 11, de Italiaanse en de Belgische regering en de Commissie betwijfelen of het Hof van Justitie bevoegd is om de gestelde vraag te beantwoorden, en verwijzen te dezen naar het arrest van 16 december 1981 (zaak 244/80, Foglia, Jurispr. 1981, blz. 3045). Zij stellen, dat de voorwaarden voor toelating van studenten tot de medische faculteiten in geen enkel opzicht relevant kunnen zijn voor de hoofdgedingen die de contractuele betrekkingen tussen artsen en hun werkgevers betreffen. Het is huns inziens onaanvaardbaar dat het Hof wordt verzocht uitspraak te doen over louter hypothetische vragen, waarvoor het hoofdgeding slechts een gekunstelde aanleiding vormt.

6 Te dezen zij om te beginnen eraan herinnerd, dat het Hof in voormeld arrest van 16 december 1981 heeft beslist dat het, ten einde het Hof in staat te stellen zijn taak overeenkomstig het Verdrag te vervullen, onontbeerlijk is, dat de nationale rechterlijke instanties uiteenzetten waarom — wanneer zulks niet ondubbelzinnig uit de stukken blijkt — zij van mening zijn dat een antwoord op hun vragen noodzakelijk is voor de beslechting van het geschil.

7 Het is dan ook te betreuren dat de nationale rechter zijn verwijzingsbeschikkingen op generlei wijze heeft gemotiveerd, te meer omdat noch uit de dossiers noch uit de feiten van de zaak valt op te maken, welk belang de vragen voor het door hem te wijzen vonnis hebben. Het Hof is evenwel van oordeel dat het — in de omstan-

digheden van de onderhavige zaak — in strijd zou zijn met de proceseconomie om de door de nationale rechter gestelde vragen alleen al om deze reden onbeantwoord te laten.

8 Het is overigens vaste rechtspraak van het Hof, bevestigd in voormeld arrest van 16 december 1981, dat het aan de nationale rechter staat om in het licht van de concrete feiten te beoordelen of het voor het wijzen van het vonnis noodzakelijk is, een prejudiciële vraag ter beantwoording aan het Hof voor te leggen. Deze beoordeling dient te worden geëerbiedigd, ook indien, — zoals in de onderhavige zaak — nauwelijks is te zien, hoe de aan het Hof gevraagde antwoorden van invloed kunnen zijn voor de beslechting van de hoofdgedingen. Opgemerkt zij overigens, dat niets erop wijst, dat deze gedingen het karakter van een opgezette procedurele constructie hebben.

9 Wat de grond van de door de nationale rechter gestelde vragen betreft, voeren verzoekers in het hoofdgeding aan, dat voor de invoering van het vrije verkeer van artsen in alle Lid-Staten een zeker kwalitatief peil van de artsenopleiding moet worden verzekerd en discriminaties en distorsies ten gevolge van een kunstmatige migratie van studenten en artsen moeten worden voorkomen. Daartoe is onontbeerlijk dat voor de toegang tot de medische faculteiten een numerus clausus wordt ingevoerd, die in vrijwel alle andere Lid-Staten bestaat.

10 De Italiaanse en de Belgische regering alsook de Commissie wijzen erop dat in de betrokken gemeenschapsregeling geen enkele bepaling voorkomt betreffende de beperking van de toegang tot de medische faculteiten; het staat de Lid-Staten derhalve vrij in het kader van hun eigen bevoegdheden ter zake een regeling te treffen. De omstandigheid dat het aantal tot de universiteiten toegelaten studenten niet wordt beperkt, zou het vrije verkeer van de artsen niet kunnen belemmeren.

11 Te dezen kan worden volstaan met de vaststelling, dat noch artikel 3, sub c, noch artikel 57, lid 3, EEG-Verdrag, waarnaar de nationale rechter verwijst, de Lid-Staten verplicht om de op hun grondgebied voor hun eigen onderdanen geldende regeling betreffende de uitoefening van de geneeskundige beroepen of betreffende de medische opleiding aan te passen. Dergelijke verplichtingen zouden enkel kunnen voortvloeien uit richtlijnen van de Raad tot coördinatie van de desbetreffende nationale regelingen. Geen enkele door de Raad ter zake vastgestelde bepaling heeft evenwel betrekking op de beperking van het aantal studenten dat tot de medische faculteiten wordt toegelaten.

12 Op de vraag van de Pretore te Rome moet mitsdien worden geantwoord dat geen enkele bepaling van gemeenschapsrecht de Lid-Staten verplicht om het aantal tot de medische faculteiten toegelaten studenten te beperken door invoering van een numerus-clausus-regeling.

Kosten

13 De kosten door de Italiaanse en de Belgische regering en door de Commissie van de Europese Gemeenschappen wegens indiening hunner opmerkingen bij het Hof gemaakt, kunnen niet voor vergoeding in aanmerking komen. Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen.

HET HOF VAN JUSTITIE (Derde kamer),

uitspraak doende op de door de Pretore te Rome bij beschikkingen van 2 april, 9 mei en 13 juni 1985 gestelde vragen, verklaart voor recht:

Geen enkele bepaling van gemeenschapsrecht verplicht de Lid-Staten om het aantal tot de medische faculteiten toegelaten studenten te beperken door invoering van een numerus-claususregeling.

Everling Galmot Moitinho de Almeida

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 12 juni 1986.

De griffier

P. Heim

De president van de Derde kamer

U. Everling